

بررسی اجمالی هزینه فایده صید غیرمجاز (دامگستری) در سواحل استان گیلان

در دهه های قبل از ۱۳۷۸ بالغ بر ۴۳۰۰ نفر صیاد با اخذ مجوز از شیلات در آبهای ساحلی استان گیلان با استفاده از دامهای نایلونی و به روش دامگستری اقدام به صید ماهیان استخوانی مینمودند از سال ۱۳۶۷ با توجه به نظر محافل علمی و تحقیقاتی و دانشمندان علوم شیلاتی مبنی بر مخرب و غیراستاندارد بودن شیوه صید مذکور بویژه آثار زیانبار آن بر ذخایر با ارزش ماهیان خاویاری برنامه حذف این شیوه صید از پهنه آبهای دریای خزر مورد توجه قرار گرفت بدنبال نشست های کارشناسی متعدد و موافقت بالاترین نهادها و مقامات استانی و کشوری طرح ملی حذف صید دامگستری از آبهای شمال کشور به شیلات استان ابلاغ گردید.

بر اساس دستورالعمل های ابلاغی و در یک دوره ده ساله (۱۳۶۸-۱۳۷۸) تمامی ۴۳۰۰ نفر صیادان یادشده با صرف میلیارد ها ریال از اعتبارات دولتی با سازماندهی در سایر روش های متداول صید در استان (پره یا کیلکا) و یا فروش کارت از عرصه صید دامگستری خارج شدند با انجام این پروژه انتظار میرفت تورهای مخرب دامگستری از دریا حذف ، شاهد افزایش ذخایر آبی و شکوفایی اقتصادی تعاونی های صیادی پره باشیم بعد از خاتمه طرح مورد اشاره وطنی حدود دو دهه اخیر متأسفانه برخلاف انتظارات شاهد هجوم لجام گسیخته و روبه تزايد صیادان غیر مجاز و تداوم صید به روش مخرب دامگستری در سواحل استان بوده ایم .

چنانکه تمهیدات پیش بینی شده نظیر اقدامات فرماندهی یگان حفاظت منابع در جمع آوری و توقیف آلات و ادوات صیادی این صیادان کفایت ننموده و کماکان این پدیده مخرب با شدت بیشتری در حال افزایش میباشد بطوریکه تمامی سیاست ها ، تصمیمات و فعالیتهای مدیریت صید تحت الشعاع آن قرار گرفته است برآوردها بیانگر آن میباشد تعداد صیادان و دامگذاری ها به روش دامگستری در شرایط فعلی حتی بیشتر از تعداد صیادانی میباشدند که در سالهای قبل از ۱۳۷۰ دارای کارت صیادی بوده اند.

در این مقوله بنا نداریم به تحلیل و ذکر دلایل عدم موفقیت طرح فوق پردازیم با توجه به ازدیاد روزافزون صیادان غیر مجاز (دامگستر) وانگیزه بالای این افراد در تداوم صید به روش مورد اشاره در نظر داریم با کمک آمار و اطلاعات جمع آوری شده فعالیت این صیادان را از جهات بازده اقتصادی (هزینه ، فایده) مورد بررسی قرار دهیم.

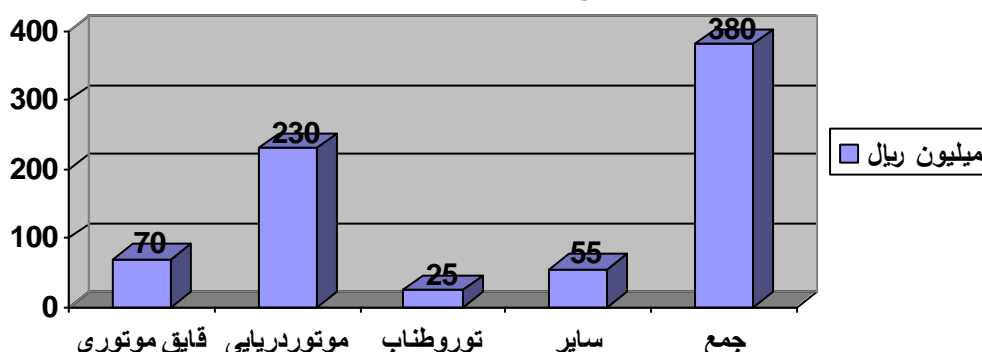
* در روش صید دامگستری ، صیادان معمولاً " در قالب گروه های ۲ تا ۳ نفره اقدام به صید مینمایند این افراد برای انجام ماهیگیری به روش فوق براساس برآوردهای انجام شده نیاز به سرمایه گذاری به ارزش تقریبی **۳۸۰ میلیون ریال** دارند که اطلاعات مرتبط در جدول ونمودار زیر آمده است:

جدول شماره ۱ (سرمایه گذاری)

شرح	مقدار	ارزش سرمایه گذاری (میلیون ریال)
قایق موتوری	۱دستگاه	۷۰
موتوردریایی	۱دستگاه	۲۳۰
تور و طناب ۴*۵	۲۲ کیلو بافته، ۱۸۰ کیلو طناب (۴*۵)	۲۵
* سایر اقلام مورد نیاز (سرب، کرف، چکمه، پارو و...)	—	۵۵
جمع	—	۳۸۰

* رقم سرمایه گذاری مربوط به سایر اقلام مورد نیاز مندرج در جدول شماره یک ، در پیوست (جدول شماره ۶) آمده است

نوع و ارزش سرمایه گذاری



بدیهی است صیادان فعال در شیوه مذکور همه ساله نیاز به انجام سرمایه گذاری مورد اشاره نمیباشند چون برخی از اقلام سرمایه ای نظیر موتور دریایی و قایق در سالهای بعد نیز قابل استفاده خواهند بود.

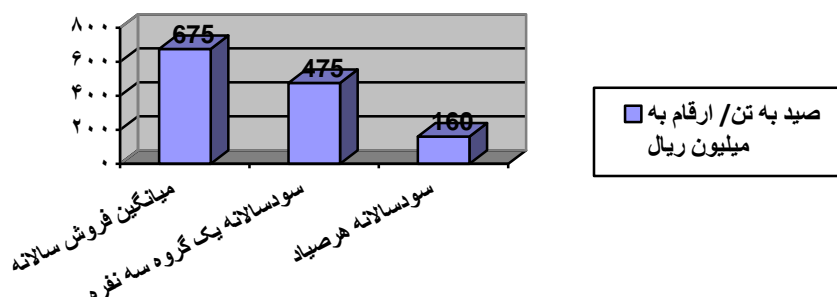
* چنانچه در هر قایق موتوری تعداد ۳ نفر برای انجام صید مشارکت داشته باشند براساس برآوردهای انجام شده هر صیاد سالانه معادل ۱۶۰ میلیون ریال درآمد خواهد داشت که اطلاعات مربوط به صید ، هزینه ها و درآمد یک گروه سه نفره از صیادان غیر مجاز در جدول صفحه بعد (جدول شماره ۲) آمده است:

جدول شماره ۲: میزان صید ، هزینه ها و درآمد یک گروه ۳ نفره از صیادان غیر مجاز

شرح	واحد	مقدار
میانگین دام مورد استفاده	رشته	۴۵
میانگین روزهای فعالیت	روز	۱۳۰
میانگین صید سالانه	کیلوگرم	۴۵۰۰
میانگین قیمت فروش	ریال	۱۵۰/۰۰۰
میانگین فروش سالانه	ریال	۶۷۵/۰۰۰/۰۰۰
میانگین هزینه سالانه	ریال	۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰
میانگین سود(درآمد) سالانه گروه	ریال	۴۷۵/۰۰۰/۰۰۰
میانگین سود(درآمد) سالانه هر صیاد	ریال	۱۶۰/۰۰۰/۰۰۰

* محاسبات مربوط به جدول فوق در ضمیمه آمده است (جدول شماره ۳ و ۴)

میزان و درآمد سالانه گروه و هر صیاد



*چنانکه اطلاعات بدست آمده نشان میدهد تعداد کل قایقهای صیادی غیر مجاز استان (موتوری) براساس اعلام یگان حفاظت منابع آبزیان معادل ۱۰۳۶ فرزند میباشد که در نوار ساحلی استان به فعالیت صیادی غیر مجاز می پردازند. براین اساس ۳۱۰۸ نفر (۳*۱۰۳۶) صیاد غیر مجاز با استقرار سالانه تعداد ۴۶۶۲۰ رشته دام (۴۵*۱۰۳۶) در دریا به فعالیت صیادی می پردازند.

*بالغ بر ۱۰٪ از قایقهای صیادی غیر مجاز (۱۰۴=۱۰۳۶*۱۰٪) یعنی ۱۰۴ فروند در استان از نوع پارویی میباشند .
 در این گروه حداقل ۳۱۰ نفر (۳*۱۰۳) صیاد فعال میباشند که با استقرار تقریبی ۴۶۷۰ رشته دام (۱۰۴*۴۵) حدود ۴۷۰ تن (۱۰۴*۴۵۰۰) صید دارند.

* در ۶۰ روز از ایام سال تعداد زیادی از ساحل نشینان با استقرار پایه دام در نوار ساحلی اقدام به ماهیگیری مینمایند براساس برآوردهای انجام شده در این گروه ۸۰۰ نفر (توضیحات در پیوست) با استقرار ۳۲۰۰ رشته دام ۳۲۰ تن ماهی صید مینمایند.

* بالحاظ کلیه موارد ذکر شده در این گزارش برآورد حجم فعالیت صیادی غیر مجاز در آبهای ساحلی استان بشرح زیر خواهد بود.

(۳۱۰۸+۳۱۰+۸۰۰)	<u>۴۲۱۸ نفر</u>	- تعداد صیاد غیر مجاز:
(۴۶۶۲۰+۴۶۷۰+۳۲۰۰)	<u>۵۴۴۹۰ رشته</u>	- تعداد رشته دام:
(۵۴۵۲۰۰۰+۵۴۴۹۰)	<u>۱۰۰ کیلوگرم</u>	- مقدار صید هر رشته دام:
(۴۶۶۲۰+۴۷۰+۳۲۰)	<u>۵۴۵۲ تن</u>	- مقدار صید:
(۵۴۵۲۰۰۰*۱۵۰۰۰۰)	<u>۸۱۸ میلیارد ریال</u>	- ارزش اقتصادی صید:

* براساس گزارش فرماندهی یگان حفاظت منابع آبی گیلان میزان کشفیات ماهیان استخوانی و نیز تعداد رشته دامهای مکشوفه استخوانی در سال ۱۳۹۲ بترتیب به مقدار ۵۱۰۰ کیلوگرم و ۴۵۰۰۰۰ رشته بوده است .

روش جمع آوری اطلاعات

در این بررسی کارشناسان حوزه معاونت صید شیلات استان ضمن تدوین فرمت های لازم ، با ملاقات های حضوری و مصاحبه با چندین گروهی که طی سال های اخیر بصورت حرفه ای در صید غیر مجاز (دامگستر) فعال بوده اند اقدام به تکمیل فرمتها و اخذ اطلاعات لازم نمودند . وجود اعتماد متقابل از عوامل اصلی در انتخاب گروه های مصاحبه شونده بوده است . یادآور میشود ارائه اطلاعات و نظرات فرماندهی و کارشناسان محترم یگان حفاظت منابع آبیان نیز در این بررسی مورد استفاده قرار گرفته است .

تهیه کنندگان :

اکبر ایلدرم: معاون صید و بنادر ماهگیری
جابر زارع : رئیس اداره امور صید
علی اصغر قربانی : کارشناس مسئول امور صید
مسعود نیک پور: کارشناس امور صید

ضمانت

جدول شماره ۳: برآورد متوسط صید سالانه یک گروه صیادی غیر مجاز / ارقام صید به کیلو گرم

نمونه دوم			نمونه اول			فصل
صید فصل	صید هرروز	تعداد روز صید	صید فصل	صید هرروز	تعداد روز صید	
۳۰۰۰	۶۰	۵۰	۱۷۵۰	۳۵	۵۰	پاییز
۱۲۰۰	۶۰	۲۰	۱۲۰۰	۳۰	۴۰	زمستان
۹۰۰	۳۰	۳۰	۹۰۰	۳	۳۰	بهار
۵۱۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۳۸۵۰	۹۵	۱۲۰	جمع
$۳۸۵۰ + ۵۱۰۰ = ۸۹۵۰ / ۲ = ۴۴۷۵$						میانگین صید

جدول شماره ۴: محاسبه میانگین هزینه سالانه یک گروه صیادی غیر مجاز / ارقام به تومان

شرح هزینه	نمونه اول	نمونه دوم	نمونه سوم
سوخت	۳/۱۵۰/۰۰۰	۲/۵۰۰/۰۰۰	۵/۰۰۰/۰۰۰
آلات و ادوات صید	۴/۲۰۰/۰۰۰	۳/۵۰۰/۰۰۰	۵/۷۰۰/۰۰۰
تعمیر و نگهداری	۴/۰۰۰/۰۰۰	۳/۵۰۰/۰۰۰	۳/۰۰۰/۰۰۰
سایر هزینه ها	۴/۲۰۰/۰۰۰	۶/۰۰۰/۰۰۰	۳/۰۰۰/۰۰۰
جمع	۲۰/۶۰۰/۰۰۰	۱۵/۵۰۰/۰۰۰	۱۶/۷۰۰/۰۰۰
میانگین هزینه سالانه	$(۱۶/۷۰۰/۰۰۰ + ۱۵/۵۰۰/۰۰۰ + ۲۰/۶۰۰/۰۰۰) \div ۳ = ۱۷/۰۰۰/۰۰۰$		

محاسبات مربوط به فروش و سود هر گروه و صیاد:

$$\text{فروش: } ۴۵۰۰ * ۱۵۰۰ = ۶۷۵۰۰۰$$

$$\text{سود سالانه گروه: } ۶۷۵۰۰۰ - ۲۰۰۰۰۰ = ۴۷۵۰۰۰$$

جدول شماره ۶: محاسبه ارزش سرمایه گذاری (سایر اقلام) یک گروه صیادی غیر مجاز

درآمدخالص (هر صیاد) $3 \div 16 / \dots / \dots = 47 / 000 / \dots$ سود

شرح اقلام	واحد	مقدار / تعداد	ارزش (تومان)
سرب	کیلوگرم	۲۷۰ (۴۵*۶)	۲ / ۴۳۰ / ۰۰۰
کرف	عدد	۱۳۵۰ (۳۰ کرف در هر رشته*۴۵)	۲۳۰ / ۰۰۰
بادگیر	دست	۳	۲۴۰ / ۰۰۰
چکمه	جفت	۳	۵۴ / ۰۰۰
GPS	دستگاه	۱	۳۵۰ / ۰۰۰
جلیقه نجات	دست	۳	۶۰ / ۰۰۰
لنگر (لاور)	عدد	۹۰ (۲*۴۵)	۱ / ۴۴۰ / ۰۰۰
پارو	عدد	۲	۵۰ / ۰۰۰
طناب بنه کار	متر	—	۵۵۰ / ۰۰۰
سایر	—	—	۹۶ / ۰۰۰
جمع			۵ / ۵۰۰ / ۰۰۰

محاسبه تعداد صیادان پایه دام گذار:

چنانچه در طول ۳۲۰ کیلومتری ساحل استان به ازای هر ۱۰۰ متر یک رشته پایه دام گذاشته شود بنابراین تعداد ۳۲۰۰ رشته دام در سواحل مستقر می باشد و باتوجه به اینکه هر ۴ رشته دام مستقر شده در سواحل مربوط به یک نفر بوده است تعداد ۸۰۰ نفر صیاد در این حالت فعالیت خواهند داشت.

رشته ۱ = هر ۱۰۰ متر

رشته ۱۰ = ۱ کیلومتر

۳۲۰۰ = ۳۲۰ * ۱۰ کیلومتر

رشته دام ۴ = هر نفر

$$3200 \div 4 = \underline{800} \text{ نفر}$$